

Polygraf v trestnom konaní v kontexte zásady nemo tenetur

JUDr. ATTILA FODOR

vyšetrovateľ OR PZ v Dunajskej Strede, externý doktorand,
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta, Katedra
trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín

DOI: <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2023.147-156>

Kľúčové slová:

polygraf, psychofyziologické vyšetrenie, odborné vyjadrenie, zákaz sebaobvinenia, dôkazný prostriedok

Úvod

Lož samo osobe je tak stará ako ľudská civilizácia, nie je možné datovať objavenie prvej lži, avšak je nepochybné, že lož sa objavila rozvojom inteligencie. Človek mal odjakživa túžbu odhaľovať lož a zistiť pravdu, z uvedeného dôvodu boli tiež vymyslené vedecky nepodložené rituály, ktorí mali oporu v náboženstve. V dôsledku pokroku vo vede a medicíne sa postupne objavujú prvé vynálezy (stroje), ktoré sa pokúšajú odhaliť lož. Uvedené stroje budú známe pod pojmom „polygraf“ (ľudovo nazvaný „detektor lži“), samotný pojem pozostáva z dvoch latinských slov, a to „polis“ početný a „grafo“ písať. Už v roku 1885 bol talianskym kriminalistom Lombrosom používaný prvý prístroj, ktorý meral krvný tlak.¹ Dr. John Larson, študoval medicínu a považuje sa za konštruktéra prvého zariadenia, ktorý sa najviac podobá súčasnému polygrafu. Zariadenie, ktoré zostrojil Larson nepretržite zaznamenávalo krvný tlak a hĺbku dýchania subjektov, zatiaľ,

---

¹ BUDAHÁZI, Á. – FANTOLY, Zs. – KAKUSZI, B. – BITTER, I. – CZOBOR, P., A műszeres vallomás-ellenőrzés fejlődési irányai. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021, s. 14.

čo odpovedali „áno“ alebo „nie“ pri striedaní relevantných a irelevantných otázok. Až následne polygraf zostrojený v 30. rokoch 20. storočia Keelerom zodpovedá moderným zariadeniam, ktoré sa využívajú na odhaľovanie klamstva v rôznych oblastiach spoločenského života.² Prístroje polygrafi sa v ďalšom historickom vývoji modernizovali zohľadňujúc pokroky vedy a techniky.

Praktické aspekty psychofyziologického vyšetrenia

V súčasnej dobe polygraf sa nachádza aj na Kriminálnom a expertíznom ústave Policajného zboru v Bratislave na oddelení aplikovanej psychofyziológie. Uvedený prístroj, ako aj špecialisti sú k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní ako, aj súdov. Na žiadosť uvedených osôb je možné vykonať psychofyziologické vyšetrenie na osobách v rozličnom procesnom postavení ako osôb podozrivých zo spáchania trestného činu, obvinených osobách, svedkoch ako i poškodených. V prípade vyšetrenia poškodeného, je potrebné zohľadniť i druh vyšetřovaného trestného činu, ako aj spôsob jej spáchania, a to hlavne so zameraním na sekundárnu viktimizáciu, pričom obzvlášť zraniteľné obeť by sa nemali podrobovať uvedenému vyšetreniu. Psychofyziologické vyšetrenie za účelom overenia pravdovravnosti je proces, ktorým určuje či je daná osoba pravdovravná vzhľadom na vec vyšetřovania. Skúška využíva striktnu vedeckú metódu, vykazujúcu vysokú úspešnosť. Vyšetřením je možné následne určiť či osoba spáchala trestný čin, či sa spolupodieľala na trestnom čine prípadne, či má o trestnom čine iné informácie. Psychofyziologické vyšetrenie je výhradne na báze dobrovoľnosti.

Samotné psychofyziologické vyšetrenie pozostáva z troch fáz:

1. fáza pre-testové interview, kedy špecialista získava od skúšaného informácie, ktoré sa týkajú daného prípadu a zároveň získava jeho súhlas na vykonanie skúšky;
2. fáza in-testu, počas tejto fázy sa zaznamenávajú fyziologické reakcie skúšaného v priebehu odpovedania na otázky. Testové otázky sú kladené podľa vopred štandardizovaných testových formátov. Osobe sa kladú počas testu otázky postavené tak, aby odpovedala buď áno alebo nie;

---

² BÁČIKOVÁ I. a kol. *Výsluch v kriminalistickej teórii a v praxi*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2013, s. 112.

3. fáza post-testová, v tejto fáze testujúci oboznámi skúšaného s výsledkom skúšky a poskytne mu priestor na objasnenie jeho jednotlivých reakcií počas skúšky.

Môžu nastať štyri možné výsledky psychofyziológického vyšetrenie:

1. výsledok indikuje, že skúšaná osoba k vyšetrovanej veci hovorila pravdu;
2. výsledok indikuje, že vyšetrovaná osoba nehovorila pravdu (v prípade takéhoto výsledku sa špecialista v post-testovej fáze snaží získať priznanie);
3. výsledok indikuje, že špecialista nemôže vyvodiť žiadny záver (z dôvodu, že neboli poskytnuté dostatočné informácie, emocionálna vyčerpanosť subjektu, chyba špecialistu, a pod.);
4. nebolo možné získať výsledok z dôvodu prerušenia testu.

Počas priebehu vyšetrovania vo vyšetrovacej miestnosti môže byť prítomný len špecialista a skúšaná osoba.³ Pri skúške by mal byť žiadateľ prítomný v monitorovacej miestnosti, pre prípad, že by boli potrebné doplňujúce informácie. Vyšetrovaná miestnosť je vybavená kamerou, ktorá zabezpečuje reálny prenos obrazu aj zvuku do monitorovacej miestnosti umožňujúce sledovanie priebehu vyšetrovania.

K samotným záverom získaným psychofyziológickým vyšetrením sa Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru stavia pozitívne, čo deklaroval aj vo svojom oznámení, kde uviedol, že Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru vykonáva vyšetrenia na detektore lži a závery z neho je možné považovať za kriminalisticko – technický prostriedok, ktorý môže slúžiť na zameranie vyšetrovania za účelom vyhľadania, zistenia a vykonania dôkazov, resp. môže pomôcť potvrdiť alebo vyvrátiť fakty zistené v procese vyšetrovania.⁴

---

³ Uvedené pravidlo platí aj pri nebezpečných páchateloch, kedy osoby ktoré páchatela strážia sa nachádzajú v mimo vyšetrovacej miestnosti, predvážne vo vedľajšej monitorovacej miestnosti.

⁴ Oznámenie Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru zo dňa 18. 4. 2013, č. p. PPZ-KEU-520/2013.

Použitie polygrafu v trestnom konaní

Vzhľadom na právnu úpravu za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, previerka výpovede na mieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.⁵

Vychádzajúc z výkladu vyššie uvedeného ustanovenia počet dôkazných prostriedkov nie je uzavretý, nakoľko v uvedenom ustanovení sa nachádza iba demonštratívny výpočet dôkazných prostriedkov. Je irelevantné či ďalšie dôkazné prostriedky sú upravené v inom právnom predpise, prípadne upravené vôbec nie sú. Jedinú podmienku, ktorú kladie Trestný poriadok je, aby dôkazný prostriedok a ním získaný dôkaz nebol nezákonný, teda, aby neodporoval Trestnému poriadku, prípadne inému právnomu predpisu.⁶ Napriek tomu, že zoznam dôkazných prostriedkov v Trestnom poriadku je vyčerpávajúci a zodpovedá súčasnemu stavu poznania, nemožno eventuálne vylúčiť ani dôkazné prostriedky poskytované novými vedeckými poznatkami. Za dôkaz pritom môže slúžiť všetko, to čo spĺňa podmienku, aby prispel na náležité objasnenie veci a získalo sa z dôkazných prostriedkov podľa Trestného poriadku (ktorých výpočet je len demonštratívny) alebo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa osobitného zákona. Samotný polygraf a psychofyziologické vyšetrenie však, ako dôkazný prostriedok nie sú zakotvené v Trestnom poriadku ani v inom právnom predpise. Vzhľadom na vyššie uvedený výklad použitie polygrafu v postavení dôkazného prostriedku Trestný poriadok nijakým spôsobom nebráni. Nakoľko polygraf ako dôkazný prostriedok nie je zakotvený v Trestnom poriadku ani v osobitnom predpise nie je ustanovený spôsob a forma použitia daného nástroja tak aby mohol byť hodnotený, ako dôkazný prostriedok s relevantným a vierohodným obsahom vzťahujúci na vyšetrovanú vec, napomáhajúci zisteniu skutkového stavu veci.

Použitie polygrafu, ako aj psychofyziologické vyšetrenie je potrebné, aby vykonala osoba s adekvátnymi znalosťami ekvivalentnými so znalosťami na úrovni

---

⁵ § 119 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.

⁶ ČENTĚŠ. J., a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár. 4. Aktualizované vydanie*. Bratislava: Eurókaódex, 2019, s. 372.

znalca. Síce samotný Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru je zapísaný v zozname znalcov vedeným Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky ako znalecká organizácia v odbore kriminalistika, podľa prílohy č. 1 vyhlášky č. 228/2018 Z. z. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v zozname vymenovaných znaleckých odvetví absentuje psychofyziologické vyšetrenie. Nakoľko psychofyziologické vyšetrenie absentuje v zozname znaleckých odvetví nie je možné vyhotoviť o takomto vyšetrení znalecký posudok, čo však nevyklučuje vyhotovenie odborného vyjadrenia. V uvedenom prípade sa využijú odborné znalosti, ktoré sú potrebné na objasnenie skutočností dôležitých pre trestné konanie. K odbornej činnosti je možné zaradiť všetky prípady využitia odborných znalostí, ktoré svojou povahou nie sú spojené so znaleckým dokazovaním. Odborná činnosť nie je viazaná ani na zoznam zapísaných znaleckých odborov a odvetví, teda je možné vyhotoviť odborné vyjadrenie svojou podstatou a obsahom odlišným od obsahu v zozname nachádzajúcich odvetví. Takéto odborné vyjadrenia poskytuje pri psychofyziologickom vyšetrení Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru.

Otázkou použitia polygrafu v trestnom konaní sa už zaoberali aj sudy. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí konštatoval, že *„žiadny prístroj nemôže merať lož či pravdu a ani polygraf to nedokáže, a preto vyšetrenie na tomto prístroji nie je súčasťou dôkazov, ktoré je možné použiť v rámci trestného konania“*.⁷

V ďalšom prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil záver, že *„výsledky vyšetrenia obvineného na polygrafe, tzv. detektore lži, nemožno v trestnom konaní použiť ako dôkaz, pretože podstatou takéhoto vyšetrenia je výsluch obvineného ku skutočnostiam, ktoré sa týkajú trestného činu. V trestnom konaní však možno použiť len tie poznatky, ktoré obvinený poskytol v súlade s ustanovením § 91 a nasl. Trestného poriadku (pozn. v súčasnosti § 121 a nasl. Trestného poriadku), čo v prípade jeho vyšetrenia (výsluchu) na detektore lži nie je splnené. Výsledky vyšetrenia na detektore lži je z týchto dôvodov možné považovať len za kriminalisticko-technický prostriedok, ktorý môže slúžiť na zameranie vyšetrovania za účelom vyhľadania, zistenia a vykonania dôkazov podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku.“*⁸

⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 33/2014 zo dňa 30. 5. 2014.

⁸ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tz 13/2002 zo dňa 30. 8. 2002.

Z týchto rozhodnutí je možné vyvodiť záver, že súčasná súdna prax k vykonaniu dôkazu získaného za pomoci polygrafu stavia negatívne, pričom takéto dôkazy odmietajú vykonať. Otázne je či je tento názor súdu správny.

Zo súdnych rozhodnutí vyplýva, že polygraf a nim spojené psychofyziologické vyšetrenie nepovažuje súdna prax za nezákonné, teda výsledky takéhoto vyšetrenia nie je možné zaradiť pod nezákonne získané dôkazy. Súdna prax odkazuje na spôsob vyšetrenia a nim spojenú povahu výsledku získanú aplikovanou metódou vyšetrenia, pričom zastáva názor, že vo vzťahu modernej vede nie je možné výsledky takéhoto vyšetrenia považovať za dôveryhodné, nakoľko neexistuje dostatočne overená technika, ktorá by mohla zabezpečiť takéto komplexné a komplikované vyšetrenie. Otázne je, čo v prípade ak odborné vyjadrenie vyhotovené na základe polygrafu svedčí v prospech páchatela. V takomto prípade je možné zaujať stanovisko, že vzhľadom na požiadavku spravodlivého prejednanja trestnej veci, by na výsledok takéhoto vyšetrenia bolo potrebné zo strany konajúceho súdu prihliadať (ako podporný dôkaz), samozrejme iba s mierou a s vedomím o možnej nesprávnosti výsledku a trebalo by hodnotiť takýto výsledok v kontexte s ostatnými dôkazmi, kedy rozhodnutie súdu by nebolo možné oprieť výhradne o takýto výsledok. V súlade s rozhodovacou praxou súdu, informácie získané použitím polygrafu (ktorý prístroj považuje za kriminalisticko-technický prostriedok) možné použiť na vyhľadávanie a zabezpečovanie ďalších dôkazov v konaní.

V prípade ak sa páchatel dobrovoľne súhlasí s psychofyziologickým vyšetrením a počas výsluchu začne priznávať trestnú činnosť, pri vyšetrení prítomný orgán činný v trestnom konaní má možnosť prerušiť vyšetrenie, začať procesný úkon výsluchu a spísať s páchatelom zápisnicu o takomto úkone. Pritom však, aby bola výpoveď páchatela procesne použiteľná pred súdom už počas výsluchu by páchatel musel mať procesné postavenie obvineného a musel by vypovedať ako obvinený na zápisnicu o výsluchu obvineného. Výsluch páchatela v inom procesnom postavení nie je možné pripustiť, nakoľko nikto nemôže byť svedkom vo vlastnej trestnej veci. Z uvedeného vyplýva, že výpoveď osoby, ktorá napriek tomu, že je sama páchatelom trestného činu, bola orgánom činným v trestnom konaní vypočutá na zápisnicu o výsluchu svedka, je v ďalšom konaní absolútne nepoužiteľná.⁹

---

⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tz 27/2004 zo dňa 31. 8. 2004.

Použitie polygrafu v kontexte zásady *nemo tenetur*

Zásada *nemo tenetur se ipsum accusare*, teda zásada zákazu donucovania k sebaobvineniu, je jedným z najvýznamnejších zásad slúžiacich na ochranu jednotlivca proti zneužívaniu verejnej moci. Je nenahraditeľnou súčasťou práva obvineného na obhajobu a tiež v širšom zmysle aj práva na spravodlivý proces, ktorého práva je jedným zo základných pilierov, uplatňujúci sa vo všetkých štádiách trestného konania a vzťahujúci sa na všetky osoby na ňom zúčastnené. Zásada zákazu sebaobviňovania je práve jednou zo zásad, ktorá významnou mierou ovplyvňuje dokazovanie. Zásada zákazu sebaobviňovania je zakotvená nielen v medzinárodných dokumentoch, ale aj v samotnej Ústave Slovenskej republiky, pričom sa premieta, aj do trestnoprocesnej roviny, kde v Trestnom poriadku nachádza svoje explicitné vyjadrenie.

Zásada zákazu sebaobviňovania predpokladá, že orgán činný v trestnom konaní má dokázať svoje tvrdenia voči páchatelovi bez toho, aby sa uchýlila k dôkazom získanými metódami donútenia alebo nátlaku v rozpore s vôľou páchatela. Pri skúmaní či konanie narušilo samotnú podstatu zásady zákazu sebaobviňovania treba zohľadniť najmä charakter a stupeň donútenia, existenciu príslušných záruk v konaní, v ktorom je takto získaný materiál použitý. Zásada zákazu sebaobviňovania sa v zásade týka rešpektovania vôle páchatela nevypovedať proti sebe a poskytovať ďalšie dôkazy svedčiace o jeho vine. Nevzťahuje sa na použitie materiálu v trestnom konaní, ktorý možno získať od obvineného využitím donucovacej právomoci, ale ktorého existencia je nezávislá od vôle podozrivého.¹⁰

Zásada zákazu sebaobviňovania je zabezpečená i ustanoveniami trestného práva, o ktorých ustanoveniach je potrebné obligatórne poučiť vypočúvané osoby ešte pred zahájením výsluchu orgánmi činnými v trestnom konaní, a tak zabezpečiť, aby vypočúvané osoby mali plnú vedomosť o uvedenej zásade a v prípade naplnenia podmienok, aby mohli uvedenú zásadu v plnej miere využiť. Osoby, ktoré majú právo uplatniť zásadu zákazu sebaobvinenia sú o tomto práve pred vykonaním jednotlivých úkonov, pri ktorých Trestný poriadok predpokladá uplatnenie zásady zákazu sebaobviňovania o tomto práve poučené. V prípade ak osoby využijú túto zásadu, na ktoré využitie majú zákonný nárok, nesmú byť ďalej k úkonu žiadnym spôsobom donucované. Využitie

---

¹⁰ ČENTĚŠ, J. – KURILOVSKÁ, L. – ŠIMOVČEK, I. – BURDA, E., akol. *Trestný poriadok I. § 1-195*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 785.

zásady zákazu sebaobviňovania nemôže byť zohľadnené v neprospech osôb, ktorí uplatnili toto svoje zákonné právo.

Psychofyzilogické vyšetrenie je síce postavené výhradne na báze dobrovolnosti na vyšetrení zúčastnenej osoby, avšak pri vyšetrení sú kladené otázky súvisiace s vyšetrovaným trestným činom, na ktoré osoba odpovie kladne alebo záporne a na základe fyziologických reakcií tela prístroj vyhodnocuje či osoba odpovedala pravdivo, alebo nie. Na základe tohto je vyšetrovanej osobe odobratá možnosť, aby počas vyšetrenia uvádzala nepravdu, nakoľko polygraf by mal detekovať lož. Teda osoba podozrivá síce môže uvádzať nepravdu, aby sa tak vyhla trestnému stíhaniu, avšak by to mal polygraf jednoducho odhaliť. Môže sa stať, že v dôsledku toho, že podozrivá osoba sa nachádza pod psychickým tlakom (v dôsledku odhalenia lži polygrafom) uvedie aj proti svojej vôli pravdu o vyšetrovanom skutku, pričom sa prizná k spáchaniu trestného činu a prípadne poskytne, aj ďalšie dôkazy orgánom činným v trestnom konaní. Psychofyzilogické vyšetrenie predpokladá aktívnu účasť osoby podozrivej, ktorým sa majú získať dôkazy, ktoré sú závislé na samotnej vôli podozrivej osoby, nakoľko sa nachádzajú v pamäťových stopách a získanie takýchto dôkazov proti vôli podozrivého je porušením zásady zákazu sebaobviňovania. Tu je možné poukázať na skutočnosť, že psychofyzilogické vyšetrenie je výhradne na báze dobrovolnosti, teda predpokladá aktívnu účasť vyšetrovanej osoby. Iné dôkazné prostriedky, ktoré sú zakotvené v Trestnom poriadku a ktoré predpokladajú aktívnu účasť podozrivej osoby sú svojou povahou a spôsobom prevedenia postavené tak, že podozrivá osoba sa týchto úkonov môže zúčastniť, avšak môže vedome vypovedať a konať klamlivo, a to i z dôvodu zakrytia svojej trestnej činnosti, pričom spochybnenie takéhoto konania a výpovede je uskutočnená ďalšími dôkazmi. Nie je možné toto klamlivé konanie prípadne výpoveď podozrivej osoby odvodiť priamom od takéhoto konania alebo výpovede. Na rozdiel od vyšetrenia polygrafom ako už bolo vyššie uvedené, kedy prístroj by mal priamo zistiť klamlivú odpoveď.

Otázne je aj forma položených otázok počas psychofyzilogického vyšetrenia vyšetrovanej osobe. Vo väčšine prípadov pre potreby vyšetrenia sú položené otázky, ktoré je možné hodnotiť ako kapciózne a sugestívne. Položenie kapciózných a sugestívnych otázok počas výsluchu je priamo zakázaná Trestným poriadkom.¹¹ Kapciózne a sugestívne otázky disponujú určitou formou nátlaku a sú schopné skreslovať výpoveď vypočúvanej osoby. Do istej miere zasahujú

---

¹¹ Pozri § 122 ods. 3 zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.

aj do zásady zákazu sebaobviňovania, nakoľko môže dochádzať k sebaobviňujúcim vyhláseniam vypočúvanej osoby práve odpoveďou na takto položené otázky, keďže sú schopné vypočúvanej osobe vsugerovať odpoveď. Z uvedeného dôvodu by bolo potrebné, aby počas psychofyziológického vyšetrenia boli položené iba otázky, ktoré nie je možné hodnotiť ako sugestívne a kapciózne, toto vyžaduje dôkladnú prípravu na samotné vyšetrenie. V súčasnosti o vykonanom psychofyziológickom vyšetrení, ako bolo už uvedené vyhotoví expertízny výstup v podobe odborného vyjadrenia, pričom sa o takomto vyšetrení orgán činný v trestnom konaní nespisuje zápisnicu.

Záver

V súčasnej dobe absentuje právna úprava explicitne uvádzajúca psychofyziológické vyšetrenie ako možný dôkazný prostriedok použiteľný v rámci trestného konania. Vykonanie dôkazu získaného psychofyziológickým vyšetrením je ponechané výhradne na uvážení súdu, kedy súdy s prihliadnutím na rozhodovaciu činnosť najvyšších súdnych autorít k vykonaniu takto získaných dôkazov stavajú negatívne. Psychofyziológické vyšetrenie je postavené výhradne na súčasnom stave vedeckého poznania, kedy prístrojom sú merané reakcie organizmu. Síce uvedená metóda nemôže vykazovať sto percentnú úspešnosť, avšak dôkaz získaný uvedenou metódou by bolo potrebné hodnotiť v kontexte ostatných zabezpečených dôkazov. S poukazom na skutočnosť, že v súčasnosti súdna prax uznáva metódu kriminalistickej taktiky, ktorá je výhradne postavená na čuchových schopnostiach psa, je otázne prečo nedochádza zo strany súdov k akceptovaniu metódy, postavenej výhradne na vedeckom poznaní. V tomto smere by bolo žiaduce explicitné zakotvenie psychofyziológického vyšetrenia medzi dôkazné prostriedky na vzory iných krajín (napr. Maďarsko), pričom v dôsledku jej zakotvenia by bolo možné použitie takto získaného dôkazu v trestnom konaní, ktoré by uznávala aj súdna prax. Polygraf je aj v súčasnosti dispozíciou orgánom činným v trestnom konaní, avšak v prevažnej miere je používaný výhradne na skriningové vyšetrenia jednotlivých príslušníkov uchádzajúcich na vyššie pozície, na ktoré je takéto vyšetrenie podmienkou. Zakotvením takéhoto dôkazného prostriedku v Trestnom poriadku by malo dôsledok zápisu vyšetrenia aj medzi odvetvie znaleckej činnosti, ktoré by umožňovalo o takomto vyšetrení vyhotoviť znalecký posudok. Podľa nášho názoru by zásada zákazu sebaobviňovania bola zachovaná v prípade riadneho poučenia vyšetrovanej osoby o možnosti

využitia práva odmietnutia výpovede. Pričom by bolo potrebné takéto poučenie hodnoverným spôsobom podchytiť, to by bolo možné ako samostatnú prílohou k znaleckému posudku, ktorej obsah by bolo poučenie o práve odmietnutia podrobenia takémuto vyšetreniu a v dôsledku nevyužitia tohto práva s vyjadrením vyšetrovanej osoby či uvedenému poučeniu porozumela spolu s vlastnoručným podpisom.

***

Resumé

Polygraph in criminal proceedings in the context of the nemo tenetur principle

The polygraph is a special instrument that enables to perform a psychophysiological examination. This examination is based on current scientific development and hopefully could be used as proper evidence in the future. At the present time judicial practice does not accept psychophysiological examination as proper evidence. Despite this fact, expert statements are drawn up about such examinations, which help to obtain additional evidence in criminal proceedings. This paper is dedicated to practical aspects of psychophysiological examination and subsequently the use of such an examination in criminal proceedings with reference to the related regulations of the Penal Code. Finally, it is necessary to deal with the principle of the prohibited self-incrimination and its application during the psychophysiological examination. Protection against self-incrimination is a very important principle that must be respected at every stage of criminal proceedings, even when using a polygraph, in order to ensure the right to a fair trial. That is why it is necessary to use a polygraph and perform a psychophysiological examination in a way that does not violate the principle of prohibition against self-incrimination.

Vilém Knoll
Jakub Hablovič
a kolektiv (eds.)

NADĚJE PRÁVNÍ VĚDY 2023

Právní věda v praxi

Naděje právní vědy 2023

Naděje právní vědy 2023

Právní věda v praxi

**Vilém Knoll, Jakub Hablovič
a kolektiv (eds.)**

Sborník příspěvků
ze stejnojmenné mezinárodní konference
pořádané Fakultou právnickou Západočeské univerzity v Plzni
v hybridní formě dne 24. listopadu 2023

Plzeň 2024

**FAKULTA PRÁVNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI**

Naděje právní vědy 2023: Právní věda v praxi

Editoři:

doc. JUDr. Vilém Knoll, Ph.D.; Mgr. Jakub Hablovič, Ph.D.

Recenzenti:

Mgr. Michal Dittrich, Ph.D.; Mgr. Tomáš Křivka, Ph.D.; JUDr. Bc. Petr Kybic, Ph.D.;

doc. JUDr. Antonín Lojek, Ph.D.; prof. JUDr. Karel Marek, CSc.;

JUDr. et PhDr. Jiří Novotný, Ph.D.; JUDr. Tomáš Pezl, Ph.D.;

JUDr. Petra Hrubá Smržová, Ph.D.

Za obsahovou stránku odpovídají autoři příspěvků.

Typografická úprava:

Jakub Pokorný

Vydala:

Západočeská univerzita v Plzni, Univerzitní 2732/8, 301 00 Plzeň

První vydání, 806 stran

Plzeň 2024

ISBN 978-80-261-1258-7

ISBN 978-80-261-1257-0 (brožovaná vazba)

DOI <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2023>

© Západočeská univerzita v Plzni, 2024

Editorická předmluva

Konference Naděje právní vědy je Fakultou právnickou Západočeské univerzity v Plzni pořádána s přestávkami již od roku 2006 a stala se již tradiční akcí na které se setkávají mladí i zkušenější vědečtí pracovníci a zejména doktorandi. Výhodou této konference – jak se alespoň její organizátoři domnívají – je její široké tematické pojetí, které umožňuje účastníkům prezentovat svá aktuálně zpracovávaná témata bez nutnosti jejich modifikace z důvodu tematického ohraničení, která podobné akce obvykle mají. To může být zajímavé zejména pro studenty doktorských studijních programů, kteří zde mohou prezentovat části připravovaných disertačních prací, získat zpětnou vazbu své dosavadní vědecké práce a současně jim také umožňuje naplnit jeden z obvyklých studijních požadavků – publikování části práce před jejím předložením k obhajobě. Tato akce tak naplňuje svůj cíl, který deklaruje již ve svém názvu, tedy podpořit a rozvíjet budoucí nadějně právní vědce bez rozdílu témat jejich zájmu.

Letošní 12. ročník konference byl opět uspořádán v hybridní formě, přičemž byla koncipován jako jednodenní. Za velkého zájmu účastníků ji v pátek 24. listopadu 2023 zahájil úvodním slovem děkan Fakulty právnické ZČU JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D., který v něm zdůraznil zejména potřebu rozvíjení osobních kontaktů mladých vědeckých pracovníků prostřednictvím konferenčních akcí. Následně proděkan pro vědu a výzkum doc. JUDr. Vilém Knoll, Ph.D., seznámil přítomné s organizačními záležitostmi akce. Poté následovalo jednání v jednotlivých sekcích. S ohledem na to, že i v tomto roce byla přihlášena konferenční vystoupení zaměřená na různorodou škálu otázek právní vědy i aplikační praxe, odehrávala se konference v pěti souběžně probíhajících sekcích volně přístupných všem účastníkům. V nich osobně nebo on-line vystoupilo 122 řečníků z toho 67 ze zahraničí (ze Slovenska, Polska, Maďarska, Nizozemí), kteří přednesli své příspěvky v češtině, slovenštině, polštině a angličtině. Konference tak měla stejně jako v předešlých ročnících velmi bohatou účast.

Za nelehkou organizaci rozsáhlé akce a přípravu sborníku je třeba poděkovat řešitelskému a organizačnímu týmu, zejména Mgr. Jakubovi Hablovičovi, Ph.D., který se spolu s Mgr. et Mgr. Karolínou Hanzlovou, Mgr. Bc. Denisou Kotroušovou, JUDr. Janem Mífkem a Mgr. Vojtěchem Urbou skvěle zhostil také řízení jednotlivých konferenčních sekcí. V neposlední řadě pak děkujeme také

členům organizačního týmu z řad studentů a zejména pak recenzentům této publikace za její posouzení.

Konference samotná i vydání tohoto sborníku pak bylo financováno v rámci interního grantového projektu Západočeské univerzity v Plzni SVK1-2023-007 „Naděje právní vědy – Právní věda v praxi 2023“.

Pevně věřím, že tento sborník si i přes své velmi široké tematické rozpětí najde spokojené čtenáře nejen z řad právnické akademické obce, ale i z řad všech těch, kteří se zabývají právem v praxi.

za organizační tým
doc. JUDr. Vilém Knoll, Ph.D.

Obsah

<i>Marek Adamkovič</i> Aktuálny stav kriminalizácie dezinformácií v Slovenskej republike	1
<i>Jan Adamov</i> Sankční politika České republiky v multilaterálním kontextu	7
<i>Filip Baláži</i> Princípy zdaňovania vs. aktuálne trendy v boji proti daňovým únikom	15
<i>Lýdia Baluchová</i> Medzinárodnoprávna subjektivita jednotlivca v oblasti ochrany ľudských práv s jej presahom do azylu a utečenectva	25
<i>Tibor Bartoš, Martin Orviský</i> Karuselové podvody	36
<i>Lilla Andrea Barzo</i> Thoughts on the private law interpretation of the doctor's duty to tell the truth ...	48
<i>Alexandra Bejvančická</i> Předběžné šetření některých trestných činů proti 6. příkázání: postavení obviněného a jeho advokáta	55
<i>Veronika Bernardinová</i> Aplikace korektivu dobrých mravů v rozhodovací praxi Ústavního a Nejvyššího soudu	63
<i>Matej Biroš</i> Materiálny pohľad na vývoj výšky škody ako kvalifikačného znaku následku trestného činu	71
<i>Petr Bydžovský</i> Právní úprava alternativních fondů z hlediska prevence kriminality	84

<i>Patrik Mária Čerňanský</i> Rozhodnutie prezidenta o nevymenovaní osoby za člena vlády Slovenskej republiky – Oprávnenie alebo svojvôľa?	90
<i>Radka Čihulková</i> Rekognice osob simultánní, sekvenční, wildcard či eliminační – kterou preferovat?	99
<i>Milan Dočkal</i> Vybrané aspekty nabytí vlastnického práva k pohľadávce	110
<i>Miroslava Dolíhalová, Jakub Dzimko</i> K zmluvnej úprave majetkových vzťahov medzi manželmi v podmienkach Slovenskej republiky	118
<i>Milan Ďurica</i> O rozvoji inštitútu odporovateľnosti v judikatúre najvyšších súdnych autorít	131
<i>David Dvořák</i> Disciplinární řízení v osnově zákona o tiskové komoře z roku 1930	140
<i>Attila Fodor</i> Polygraf v trestnom konaní v kontexte zásady nemo tenetur	147
<i>Laura Gazdagová</i> Medzinárodnoprávne mechanizmy ochrany environmentálnych ľudských práv hmotnoprávneho charakteru	157
<i>Karolína Godál</i> Nařízení o obecném režimu podmíněnosti ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU o žalobách Maďarska a Polska a jeho budoucnost mezi nástroji na ochranu právního státu	170
<i>Karolina Gwiżdż</i> Recent changes in the taxation of residential real estate acquisitions in the context of the Polish tax on civil law transactions	182

<i>Milan Hlušák</i> Domnienky a fikcie v súkromnom práve	189
<i>Dominik Hoda</i> Odpovědnost člena statutárního orgánu obchodní korporace za způsobení úpadku ve světle § 66 zákona o obchodních korporacích ...	198
<i>Júlia Hoffmanová</i> Vybrané riziká a príležitosti daňovej (ne)regulácie v digitálnej ekonomike ...	207
<i>Roland Hochmann</i> Ekonomická kriminalita a priestor pre využívanie alternatívnych trestov pri jej trestaní	215
<i>Diana Horňáková</i> Právna regulácia obmedzovania politických práv v núdzových situáciách – rámcová analýza	222
<i>Žaneta Hošková</i> Žádost o výkon práce na dálku dle novely zákoníku práce	236
<i>Kateřina Hrabánková</i> Ochrana veritelov v čase krízy obchodnej spoločnosti	246
<i>Miroslav Chupáč</i> Otázka (ne)priznání náhrady nákladů za zastoupení advokátem v soudním řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví	258
<i>Viktória Jánošová</i> Legal framework for the temporary protection of refugees	267
<i>Simona Karafová</i> (Ne)autorita ústavného textu optikou ústavných zmien	278
<i>Maximilián Kiko</i> Povinná miera opatrnosti poškodeného pri podvodných konaniach z pohľadu trestného práva hmotného	288

<i>Renáta Kišoňová</i>	
Od obdivu k znechuteniu	298
<i>Adam Kobyljanský</i>	
Kauza Tempel ve světle aktuální judikatury Ústavního soudu	303
<i>Roman Kočí</i>	
Neslučitelnost funkcí zastupitele obce pohledem garance základních lidských práv	311
<i>Marie Kohoutová</i>	
Úloha mezinárodních dohod při ochraně práva znát svůj původ	322
<i>Vladimír Kolář</i>	
Procesní důsledky porušení povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele poskytovatelem úvěru	330
<i>Vladimír Kreiža</i>	
Odpovědnost za pomocníka-zaměstnance: Jak udělat z hororu příběh s dobrým koncem	342
<i>Petr Kulawiak</i>	
Nemajetková újma při pracovním úrazu	352
<i>Viliam Kutenič</i>	
Dodržiavanie zákonnosti v prípravnom konaní	358
<i>Elena Lazoriková</i>	
Špecifikácia daňových trestných činov v podmienkach Slovenskej republiky ...	366
<i>Zuzana Macková</i>	
Otázky nad aplikáciou Nariadenia (EÚ) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia pri poskytovaní štátnych sociálnych dávok (prídavku na dieťa)	377
<i>Martin Mach</i>	
The Right to be forgotten... but is it really a right?	390

<i>Ondřej Mach</i>	
Změna pohlaví v kontextu pracovního práva	397
<i>Martina Makaturová</i>	
Vývoj pôsobnosti Európskej únie v oblasti trestného práva	409
<i>Jan Mířek</i>	
Specializace trestních úseků soudních oddělení na sexuální trestné činy a na mezinárodní justiční spolupráci	419
<i>Miroslav Mimra</i>	
Nová právní úprava práce na dálku v zákoníku práce	431
<i>Pavčina Minaříková</i>	
Přijatá opatření ve vybraných státech Evropské Unie v době protiruských sankcí v oblasti veřejných zakázek a jejich vzájemné srovnání	443
<i>Michal Novák</i>	
Vybrané nedostatky zákona na ochranu republiky a jeho nadužívání v kontexte urážky prezidenta republiky	452
<i>Mária Nováková, Pavol Rak, Katarína Kezman</i>	
Pracovné podmienky odsúdených	458
<i>Jan Novotný</i>	
Limity mediálních projevů soudců plynoucí z požadavku nestrannosti	466
<i>Jiří Novotný</i>	
Aktuální stav dokončení hospodářské a měnové unie	477
<i>Kateřina Obadalová</i>	
Zaměstnanci nebo OSVČ? První rozhodnutí evropských soudů	489
<i>Júlia Ondrová, Michal Úradník</i>	
Ústavná sťažnosť fyzických alebo právnických osôb v intenciách lehôt	499

<i>Paulina Paľach</i>	
The latest jurisprudence line of the Polish Supreme Court in the context of doubts regarding the interpretation of Art. 17 ¹⁸ sec. 1 of the Act on Housing Cooperatives	506
<i>Petra Paluchová</i>	
Ochrana zvierat ako súčasť verejného záujmu z pohľadu Európskeho súdu pre ľudské práva	514
<i>Lucia Petříková</i>	
Náhradné materstvo z pohľadu aplikačnej praxe pracovného práva	524
<i>Vladimír Petrila</i>	
Zneužitie práva a daňový podvod v kontexte judikatúry Súdneho dvora Európskej únie	531
<i>Dominika Písarčíková</i>	
Postihovanie plagiatstva normami správneho práva	543
<i>Juraj Plaza</i>	
Eliminácia pracovných úrazov pomocou umelej inteligencie	550
<i>Martin Plch</i>	
Přivlastnění a nález jako originární způsob nabytí vlastnického práva v občanském zákoníku	560
<i>Viliam Poništ</i>	
Vliv rozsudku Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-422/19 a C-423/19 „Hessischer Rundfunk“ na vývoj menového práva	571
<i>Natália Priateľová</i>	
Zvýhodnenia ESOP programov a ich uplatnenie v praxi	584
<i>Marek Prudovič</i>	
lus commune – jeho pramene a charakteristika	596

<i>Nguyen Thi Quynh</i> Criticisms of Conventions on international carriage of goods by sea and the question of uniformity	606
<i>Martin Skaloš</i> Právo užívania pôdy v právnej úprave socialistického Československa	615
<i>Raheleh Soltanibahrehmand</i> Copyright regulations for AI-generated works in the EU	625
<i>Somayyeh Soltanibahrehmand</i> Legal History and Theory of Law: Unraveling the Foundations of Jurisprudence	632
<i>Marek Strzala</i> Religious freedom and the implementation of electoral programmes after the 2023 parliamentary elections in Poland	639
<i>Luca Szentgyörgyi</i> Property regime of couples in civil partnership in Hungarian law	653
<i>Michaela Szittyaiová</i> Keď sa proces sporí s hmotou (v prípadovej štúdií)	660
<i>Katarína Zajác Ševcová</i> Nadobúdanie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka, publicita údajov katastra a možné zodpovednostné nároky	666
<i>Lucia Šimová</i> Inštitút zapretia otcovstva so zreteľom na návrh dieťaťa	676
<i>Renata Špatenková</i> Nová realita dohod o prácich konaných mimo pracovný poměr. Omezení flexibility pod lupou transpoziční novely zákoníku práce	684
<i>Lukáš Toman</i> Povaha regresního nároku daňového ručitele	696

<i>Frederika Vešelényiová</i>	
Vývoj právnej úpravy poručníctva a zverenia dieťa do náhradnej starostlivosti na Slovensku v prvej polovici 20. storočia	702
<i>Pavel Vetešník</i>	
Role Ústavního soudu České republiky související s pandemií vyvolanou koronavirem COVID-19	714
<i>Michaela Vilhanová, Barbora Klůčiková</i>	
Obchodovanie s deťmi	729
<i>Bronislava Vinerová</i>	
Sloboda prejavu verzus právo na ochranu výsledkov tvorivej duševnej činnosti a možnosti jeho trestnoprávnej ochrany	739
<i>Gabriela Vlková</i>	
Agresivní daňové plánování a zneužití práva v judikatuře Nejvyššího správního soudu	753
<i>Vladislav Vnenk</i>	
Náležitosti odůvodnění příkazu k domovní prohlídce v judikatuře Ústavního soudu ČR	759
<i>Izabela Wasik</i>	
Education in the folk schools in the activities of the National Diet of Galicia	765
<i>Veronika Zoričáková</i>	
Aplikačný rozsah generálnej klauzuly bezdôvodného obohatenia v slovenskom a českom práve	778
<i>Marek Żukal</i>	
„Právo veta“ stálých členů Rady bezpečnosti OSN a limity jeho výkonu	787